

Oponentský posudek diplomové práce

Název práce: „Místo svědomí v postabortivním syndromu“

Autor práce: Bc. Lenka Bicanová

Obor studia: Etika v sociální práci

Práce studentky Bc. Lenky Bicanové zkoumá fenomén svědomí ve vztahu k postabortivnímu syndromu. Práce vykazuje srozumitelnou a na sebe navazující koncepci o třech základních částech. První část se věnuje fenoménu svědomí z filosofického, teologického a psychologického hlediska a to jak z historické tak i systematické perspektivy. V druhé části jsou definovány a popsány různé druhy potratu. Třetí část je věnována postabortivnímu syndromu; zkoumá především jeho vznik a průběh, který je charakterizován z lékařsko-psychologického hlediska. Kapitola „4 Místo svědomí v postabortivním syndromu“ se snaží všechny poznatky shrnout a provést jejich syntézu. Práce je uzavřena krátkým závěrem a doplněna čtyřmi rozhovory s pracovníky, kteří se setkávají s ženami trpícími postabortivním syndromem.

Práce se snaží skloubit „praktickou“ problematiku potratu a postabortivního syndromu s „teoretickou“ úvahou nad fenoménem svědomí a jeho místu v postabortivním syndromu. Z tohoto skloubení vyplývá jistý rozdíl mezi jednotlivými částmi práce. Části týkající se potratu a postabortivního syndromu jsou velmi dobře zpracované, promyšleně rozpracované a to i po formální stránce. Text je velmi informativní, vykazuje dobré vyhodnocení literatury. Ve srovnání s tím je část o svědomí poněkud slabší. Pozitivně lze vyzdvihnout skutečnost, že autorka shromáždila velké množství materiálu a vyhodnotila mnoho různých teorií svědomí. Zároveň se však v tomto množství poněkud ztrácí. V závěrečných kapitolách práce - „4. Místo svědomí v postabortivním syndromu“ a „Závěr“ – autorka trochu sklouzává k opakování již řečeného. Těmto závěrečným pasážím by slušela větší a hlubší syntéza. Odkaz na „authority“ a citace z rozhovorů mohly být méně rozsáhlé. Na některých místech by práci slušela hlubší reflexe. Lze například hovořit o „nemoci svědomí“ (s. 5) a pokud ano, tak v jakém slova smyslu? Na téže straně autorka píše: „Myslím, že všichni obecně vědí, že dobro mají činit a zlu se vyhýbat. Avšak ne každý a ne vždy se podle toho řídí.“ Zde by bylo namístě reflektovat na naše skutečné rozhodování. V konkrétním životě se totiž nerozhodujeme mezi dobrem a zlem, ale pro konkrétní věci, které mohou být následně morálně relevantní. A pokud je pravda, že i zlo volíme pod rouškou dobra (tedy ve smyslu jakéhosi egoistického nebo perverzního dobra pro nás), co z toho vyplývá pro pojem svědomí a pro reflexi našeho rozhodování? Na s. 11 by bylo potřeba specifikovat, v jakém ohledu se mohou „obecné zákony a pravidla“ mýlit a o jaká pravidla se jedná (autorka píše: „Svědomí čerpá z obecných zákonů, které poté aplikuje na konkrétní jednání a právě tyto obecné zákony a pravidla se mohou mýlit.“). V krátkém odstavci k Heideggerovu pojmu svědomí (s. 12 a s. 70) se autorka nechala svést pojmem „svědomí“, který však Heidegger nepoužívá v morálním slova smyslu (to samé platí pro pojem viny), nýbrž ve smyslu formálně-ontologickém. Pojem svědomí je v *Bytí a čas* chápán jako formální hlas bytí, které volá „pobyt“ (tedy způsob bytí člověka) k jeho nejvlastnějšímu možností. Pojem „etická věda“ je zavádějící, neboť etika nikdy vědou být nemůže (s. 14; autorka se zřejmě vztahuje k předkladu slova scientia jako věda, o kterém pojednává v souvislosti s myšlením Tomáše Akvinského na s. 15).

Práce má 98 stran a vykazuje bohužel po formální a stylistické stránce jisté nedostatky. Autorka by se měla vyvarovat přílišného opakování vět typu „ S tímto názorem se ztotožňuji.“ Některé věty jsou stylisticky nešikovně formulovány, jako např. „I Arno Anzenbacher uvádí, že člověk má svědomí.“ (s. 7); „Co se týče nemorálního hlediska, to říká, že se mýlit může.“ (s. 15) nebo „Správnou udává cíl lidského života.“ (s. 25). Styl první kapitoly práce „1. Svědomí“ je poněkud „kostřbatý“. Překlepy, chybějící písmena se vyskytují poměrně často (např. na s. 4 stojí „nterruptce“ místo „interrupce“, na s. 11 stojí „Fridricha“ místo „Friedricha“, „Feurbach“ místo „Feuerbach“, na s. 13 „conscienta“ a na s. 72 „conscineti“ místo „conscientia“ atd.). Klazení čárek je na některých místech problematické (např. na s. 4, 17, 39, 48, 53).

Výše zmíněný rozdíl mezi filosoficko-teoretickou částí a praktickou částí reflektuje skutečnost, že práce je psaná v oboru sociální práce a ne v oboru filosofie a religionistika. Tím se při hodnocení řídil i tento posudek. I přes zmíněné nedostatky je v práci patrný poctivý přístup k problematice, který se snaží o reflexi citlivého tématu, které autorka řeší bez předpojatosti a morálního odsuzování.

Diplomovou práci Bc. Lenky Bicanové: „Místo svědomí v postabortivním syndromu“ **doporučuji k obhajobě před odbornou komisí.**

Navrhuji známku: **velmi dobrá práce (2)**

Posudek vypracoval: **Doc. Dr. phil. Jakub Sirovátka**

Datum: 7. 5. 2015